

İSTANBUL BAROSU BİLİŞİM HUKUKU KOMİSYONU
BLOKZİNCİR VE KRİPTO VARLIKLAR ÇALIŞMA GRUBU

HUKUK VE KRİPTO VARLIKLAR

Açılış:

Av. Fehmi Ünsal Özmestik

İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Başkanı

Moderatör:

Av. Cemal Araalan

İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Üyesi

Konuşmacılar:

Sermaye Piyasası Hukukunda Kripto Varlıkların
Regülasyonuna Dair Türkiye'de Yapılan Çalışmalar

Doç. Dr. Mete Tevetoğlu

Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Akıllı Sözleşmeler Özelinde Dünya'da Kripto
Varlıkların Regülasyonu

Doç. Dr. Pınar Çağlayan Aksoy

Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Kripto Varlıklar ve Miras Hukuku

Doç. Dr. Kadir Berk Kapancı

Mef Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Etkinlik online ve ücretsiz olup **31.05.2022** Saat **20:00**'de İstanbul
Barosu Sosyal Medya Hesaplarından Canlı Yayınlanacaktır.

KRİPTO VARLIKLAR VE MİRAS HUKUKU

***Doç. Dr. K. Berk KAPANCI**
MEF Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

ÖZET: Yatırım değeri olarak ilgi çekici özellikler gösteren ve gitgide hukuki düzenlemelerin merceği altında ele alınmaya başlanan kripto varlıklar, söz konusu olan miras hukuku olduğunda, ciddi belirsizlikleri beraberlerinde getirmektedirler.

Konuyla ilgili olarak, miras hukuku özelinde şu ana kadar oluşturulmuş herhangi özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla konunun ele alınmasında ister istemez var olan Türk Medeni Kanunu'nun miras hukukuna ilişkin genel düzenlemeleri üzerinden hareket edilmek gerekecektir.

Kripto varlık değerlerinin (ve söz konusu olabilecek farklı alt türlerinin), hukuki niteliklerinin tespiti, miras hukuku bağlamında yapılacak bir değerlendirmede ilk adımı oluşturmaktadır. Bu şekilde en başta ilgili değerlerin miras yoluyla geçişe elverişli özellikler gösterip göstermedikleri tespit edilebilecektir.

Diğer taraftan, blokzincir alt yapısı üzerinde kurgulanan kripto varlıkların muhafaza edilme tarzı da miras yoluyla geçişte dolaylı olarak önem arz etmektedir. Kripto varlıklar, farklı cüzdan yapıları (yazılım, web, donanım ve kâğıt cüzdanlar) dahilinde saklanabilecekleri gibi, borsa hesapları (ulusal veya uluslararası, merkezi veya merkezi olmayan) üzerinde de tutulabilirler, ya da duruma göre kişiler bu değerlere endeksli başka (türev) değerlere de sahip olabilirler. Anılan olasılıklardan her biri, miras yoluyla geçişte farklı fiili sorunları beraberinde getirebilir.

İşbu çalışmamız, bir tarafta kripto varlık değerlerinin miras yoluyla geçişe elverişli özellikler gösterip göstermediğini tespit etmeyi, diğer tarafta da bunların muhafaza edilme tarzlarına göre gündeme gelebilecek farklı fiili sorunları ortaya çıkarmayı ve yine ilgili sorunların giderilebilmesine yönelik ilişkin çeşitli çözüm önerilerinde bulunmayı hedef tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kripto varlık, miras hukuku, ölüme bağlı tasarruf, dijital tereke.

KRIPTO VARLIKLAR & MİRAS HUKUKU

DOÇ. DR. K. BERK KAPANCI

MEF ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

MEDENİ HUKUK ANABİLİM DALI

GENEL BAKIŞ: Farklı Kripto Varlık Türleri ve Bunların Hukuki Nitelikleri

► Misli kripto varlıklar

► «Coin» ve «Token»'lar

► Hukuki nitelik?

► TART.

► Düşüncemiz:

► Mevcut durumda, «para», «şey» veya «fikri hak konusu bir değer» hukuki niteliklerini **TASIMAZ**.

► Üzerinde sahiplik hakkı bulunmayan yalın gayri maddi malvarlığı değeri

► Gayri misli (misli olmayan) kripto varlıklar

► «NFT»'ler (Non fungible tokens)

► Hukuki nitelik? Farklı kategorilerin ayırt edilmesi gereği...

► İspat aracı

► Üzerinde sahiplik hakkı bulunmayan yalın gayri maddi malvarlığı değeri

► Fikri hak konusu değer: Eser / İşlenme eser

Türk Hukukunda Kripto Varlıklarla İlgili Düzenleme? -1

► SAĞLAR ARASI HUKUKİ İŞLEMLER BAKIMINDAN

- 16 Nisan 2021 tarihli ve 31456 sayılı RG: "**Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik**" (Yürürlük tarihi: 30 Nisan 2021)

► TANIM DENEMESİ

- **Madde 3 f.1:** « (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında kripto varlık, **dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak** sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen **gayri maddi varlıkları** ifade eder.»

► YASAKLAR...

- **Madde 3 f.2:** «(2) Kripto varlıklar, **ödemelerde (*)** doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılamaz.»
- **Madde 3 f.3:** «(3) Kripto varlıkların **ödemelerde(*)** doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılmasına yönelik hizmet sunulamaz.»
- **Madde 4 f.1:** «(1) Ödeme hizmeti sağlayıcıları, **ödeme hizmetlerinin sunulmasında (*)** ve elektronik para ihracında kripto varlıkların doğrudan veya dolaylı olarak kullanılacağı bir şekilde iş modelleri geliştiremez, bu tür iş modellerine ilişkin herhangi bir hizmet sunamaz.»

► YASAKLARA AYKIRILIKTA HUKUKİ ETKİ?

- **İlk yaklaşım:** Emredici hüküm - Kesin hükümsüzlük
- **İkinci yaklaşım:** Düzen normu – ilgili mevzuatta öngörülen idari yaptırımlar

Türk Hukukunda Kripto Varlıklarla İlgili Düzenleme? -2

► MİRAS HUKUKU?

- Özel düzenleme mevcut değil.
- Genel düzenlemeler...

► Ölümle birlikte: Malvarlığı >>> TEREKE

- **TMK m. 599:** - Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar. / Kanunda öngörülen ayrı durumlarda saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, alacaklarını, **[diğer malvarlığı haklarını,]** taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar. / Atanmış mirasçılar da mirası, mirasbırakanın ölümü ile kazanırlar. Yasal mirasçılar, atanmış mirasçılara düşen mirası onlara zilyetlik hükümleri uyarınca teslim etmekle yükümlüdürler.

- **ÖNEMLİ:** Malvarlığı / Tereke

► Ölümle birlikte: Dijital değerler >>> DİJİTAL TEREKE

- **Antalya BAM 6. HD 13/11/2020, 1149/905**
- **Kripto varlıklar:** Malvarlığı değeri olarak dijital terekeye dahil, hukuki anlamda miras yoluyla acaise elverişli özellik gösterirler.

Miras Hukuku Bağlamında Kripto Varlıklar -1

- ▶ **Miras yoluyla geçişte filen önem arz edebilecek bir husus: Kripto varlıklar üzerinde hâkimiyet nasıl yürütülür?**
 - ▶ **Özel anahtar / açık anahtar ikilisinin teknik imkânlar dahilinde bireysel olarak oluşturulması**
 - ▶ Doğrudan hâkimiyet
 - ▶ **Borsa (Exchange) hesaplarında tutulan kripto değerler**
 - ▶ Merkezi borsa (Centralized Exchange-CEX) yapıları
 - ▶ 1 Mayıs 2021 tarihi itibarıyla 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'da sayılan, Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) yükümlülüklerine (kısaça anılacak olursa bu yükümlülükler, i-müşterinin tanınması (m.3), ii-şüpheli işlem bildirimini (m.4), iii- devamlı bilgi verme (m. 6), iv- bilgi ve belge verme (m. 7), v- bazı belgeleri muhafaza ve ibraz (m. 8) yükümlülüklerinden oluşmaktadır) tabi kuruluşlar kapsamında değerlendirmeye alınmaktadır.
 - ▶ Borsa ve hesap sahibi arasındaki sözleşmesel ilişki yapısı: Vekâlet / Komisyonculuk
 - ▶ **Dolaylı hâkimiyet:** «Cepteki para v. bankadaki para» benzetmesi
 - ▶ Merkezi olmayan borsa (Decentralized Exchange-DEX) yapıları
 - ▶ Blokzincir üzerinde kurgulanan P2P (denkler arası) bir yapı
 - ▶ Doğrudan hâkimiyet

Miras Hukuku Bağlamında Kripto Varlıklar -2

- ▶ **Miras yoluyla geçişte filen önem arz edebilecek bir husus: Kripto varlıklar üzerinde hâkimiyet nasıl yürütülür?**
 - ▶ (...)
 - ▶ **Cüzdan (Wallet) dahilinde elde tutulan değerler**
 - ▶ **Web cüzdanı (Web wallet)**
 - ▶ Özel anahtara erişim: Cüzdan yapısına göre doğrudan veya dolaylı hakimiyet
 - ▶ **Yazılım cüzdanı (Software wallet)**
 - ▶ Doğrudan hâkimiyet
 - ▶ ÖNEMLİ: Şifre bilgisi
 - ▶ **Donanım cüzdanı (Hardware wallet)**
 - ▶ Doğrudan hâkimiyet
 - ▶ ÖNEMLİ: PIN bilgisi
 - ▶ **Kağıt cüzdan (Paper wallet)**
 - ▶ Doğrudan hâkimiyet

Miras Hukuku Bağlamında Kripto Varlıklar -3

- ▶ **Miras yoluyla geçişte fiilen önem arz edebilecek bir husus: Kripto varlıklar üzerinde hâkimiyet nasıl yürütülür?**
 - ▶ (...)
 - ▶ **Kripto varlığa endeksli başkaca finansal araçlar (?)**
 - ▶ Kripto varlıktan ayrı değerlendirilmesi gereken malvarlığı değerleri...
 - ▶ **Türk Hukuku özelinde:**
 - ▶ **Türev araçlar (SPK m. 3) bağlamında:** Vadeli işlemler, opsiyon işlemleri vb. (?)
 - ▶ **Sermaye Piyasası Kurulu 27.11.2017 tarih ve 43 sayılı toplantısı'ndan:** "...sanal para birimleri ile ilgili olarak ülkemizde bir düzenleme veya tanımlama bulunmadığı ve Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında yer alan türev araçlara dayanak teşkil edebilecek unsurlar içerisinde sanal para birimlerinin bulunmadığı dikkate alınarak bu aşamada; müşterilere yönelik olarak sanal para birimlerine dayalı spot veya türev işlemler yapılmaması gerektiği hususunda, üyelerinize duyuru yapmak üzere Birliğimize bildirimde bulunulmasına..."

Önem Arz Edebilecek Noktalar -1

- ▶ **Yasal mirasçılık**
- ▶ **Ölüm sonrası için planlama: Ölüme bağlı tasarruflar (ÖBT)**
 - ▶ **Maddi anlamda ÖBT**
 - ▶ İradi mirasçı atama & Belirli mal vasiyetinde bulunma
 - ▶ **Şekli anlamda ÖBT**
 - ▶ Geçerlilik için şekli unsurlara dikkat edilmesinin gereği ve önemi
 - ▶ **Kripto varlıklar özelinde:** Özel anahtar bilgisinin paylaşımında hassasiyet gösterilmesi

Önem Arz Edebilecek Noktalar -2

- ▶ **HER DURUMDA:** *Kripto varlıklar özelinde nelere dikkat edilmeli?*
 - ▶ Olası **mirasçıları bilgilendirmenin** önemi
 - ▶ 1-Malvarlığında kripto varlıkların varlığı, 2- Nerede ve ne suretle tutuldukları, 3- Nasıl ulaşılabilecekleri...
 - ▶ **«Teknik imkânlardan»** faydalanma?
 - ▶ «Keep alive» özelliği otomatik cüzdan yapıları
 - ▶ Akıllı sözleşmeler?
 - ▶ Bilgisayar işletim sistemlerindeki otomatik şifre hatırlama özelliğinden fayda sağlanması
 - ▶ Şifre/PIN bilgisine «zorla» erişim?
 - ▶ Mirasçıların varsa **«hizmet sağlayıcıları»** ile irtibata geçmeleri
 - ▶ Anonim olarak tutulan hesaplar ve hesap sahibinin kimliğinin tespitinde/verilere erişimde olası zorluklar...
 - ▶ Olumsuz etki meydana getirebilecek sözleşmesel düzenlemeler: *Geçerlilikleri ilk planda sorgulanmalı.*

“

TEŞEKKÜRLER...

”